

Johtamisen vaikeus

Apu-lehti julkaisi kesällä 2013 haastattelun pääministerinä vuosina 2003–2010 toimineesta Matti Vanhasesta:

Pääministerin työ oli yksinäistä. Viime kädessä ei ollut ketään, jolta kysyä neuvoa. Nykyisin Perheyrittysten liiton toimitusjohtajana toimiva Vanhanen myöntää, että valta kiihti alkuvaiheessa myös hänen hattuunsa. Itsehän sitä ei tietenkään huomaa. Jossain vaiheessa oma eduskuntaryhmä tai media tarttuu siihen. Vanhasen tapauksessa hän sai palautetta minä-muodon käytöstä – korostus meni väärälle puolelle. Käytöksessään näkyi tiettyä ylimielisyyttä ja joidenkin asioiden vähättelyä, vaikka ne olivat toisille tärkeitä, Vanhanen kertoo.

Vanhanen muistelee myös sitä, **kuinka vaikeaa oli olla samaan aikaan uskollinen omalle puolueelle ja koko kansalle**. Pääministerin on tingittävä omista ajatuksistaan ja puolueensa edun ajamisesta. Isompi painoarvo on koko tehtävän vastuussa. Hän kertoo myös eristyneensä pääministerinä ympäröivästä todellisuudesta.

Vanhasen avoin tunnustus kuvaa todennäköisesti varsin tyypillistä pitkään maan johdossa toiminutta poliitikkoa. Ajan myötä moni irtautuu todellisuudesta eikä enää ymmärrä, miten omat päätökset vaikuttavat niihin ihmisiin, joiden palvelijana hän muodollisesti toimii.

Kaikkein tärkein paljastus on Vanhasen maininta siitä, kuinka vaikeaa on olla samaan aikaan uskollinen omalle puolueelle ja koko kansalle. Mikään ei ole niin vahingollista kuin se, että koko maata koskevia päätöksiä tehdään puoluepolitiikan ehdoilla. On vaikea edes kuvitella mitään järjettömämpää kuin se, että pääministeri tekee puolueensa edun mukaisia ratkaisuja asioissa, jotka koskevat koko kansaa. Toivottavasti sinä, hyvä lukija, pysähdyt

hetkeksi miettimään, kuinka absurdi asetelma tämä on. Juuri tämä on poliittisen hallintomallin yksi suurimmista ongelmista. UAD-hallintomallissa tätä ongelmaa ei ole.

Kolmas merkittävä havainto on Vanhasen kokemus työn yksinäisyydestä ja neuvonantajien puutteesta. Onko todella järkevää, että yksi ihminen joutuu kovan stressin alla tekemään yksin erittäin vaikeita ja pitkälle vaikuttavia päätöksiä?

UAD-mallissa suuret päätökset jaetaan maan ylimmän johdon kesken. Esimerkiksi jossain kansainvälisessä ongelmassa, jonka nykyään pääministeri päättäisi yksin, UAD-hallituksessa presidentti, pääministeri, sisäministeri ja ulkoministeri käsittelevät asioita yhdessä ja tekevät päätökset äänestämällä kuultuaan ensin asiantuntijoita ja muita ministereitä. Tämä tiimityö luo laadukkaamman ja kestävämmän päätöksentekoprosessin. Kukaan ei pääse – eikä joudu – tekemään ratkaisevia päätöksiä yksin. Ja tietysti kansanedustajat tekevät monia päätöksiä äänestämällä. Myös suora kansanäänestys, jota UAD-mallissa hyödynnetään, ehkäisee vallan keskittymistä yhdelle henkilölle.

Ääretön ahneus ja vallan jano

Kuten Vanhanen tunnustaa, valta nousee helposti päähän. Ongelma ei ole vain Suomessa, vaan monessa maassa hallitseminen on ajautunut täysin järjettömiin mittasuhteisiin. Syrjäytetyt yksinvaltiaat ovat ääriesimerkkejä siitä, kuinka vallanhuuma voi sumentaa ihmismielen. Arabikevään aikana näimme, kuinka lähes jokaisen maan johtajat taistelivat viimeiseen asti vallastaan. He uskoivat sitkeästi, että kansa nousi heitä vastaan länsimaiden yllyttämänä. Todellisuudentaju oli kadonnut niin pahoin, että he kuvittelivat kansan yhä rakastavan heitä. Saddam Hussein löydettiin yksin piilosta, Muammar Gaddafi piileskeli viimeiset hetkensä ojassa, Egyptin johto taisteli vastaan loppuun asti ja Syyrian johto ei vielä näytä antavan periksi. Nämä johtajat veivät vallanhimonsa hautaan asti, vaikka he olisivat voineet paeta miljardien dollariensa kanssa jollekin trooppiselle saarelle. Valta ja rajattomat rikkaudet huumavat kenet tahansa.

Monessa pienessä afrikkalaisessa valtiossa hallitsija voisi helposti saavuttaa lähes puolijumalan aseman, jos hän huolehtisi aidosti kansasta. Jos hän rakennuttaisi kouluja ja sairaaloita ja parantaisi ihmisten peruselinoja, kansa ei todennäköisesti välittäisi, vaikka hän pimittäisi itselleen muutaman sata miljoonaa dollaria. Hän saisi olla vallassa koko elämänsä, sillä yksikään vapaustaistelija ei saisi kansaa nousemaan häntä vastaan.

Mutta näin ei tapahdu, koska ääretön rahanhimo, joka on sairaus ajaa nämä henkilöt himoitsemaan yhä lisää ja lisää rahaa, vaikka saattavat olla jo vanhoja, eikä heillä ole mitään mahdollisuutta käyttää näitä rahoja. Entiset vapaustaistelijat ajautuvat usein valtaan päästyään samaan ahneuteen kuin edeltäjänsä. He alkavat riistää kansaa ja ryöstää valtion varoja, antaen ihmisille vain sen verran kuin on pakko. Tällä he sinetöivät kohtalonsa: joku uusi kapinallinen saa kansan puolelleen, ja vallasta alkaa uusi verinen kamppailu. Ihmisen

ahneudella ja paisuneella egolla ei ole rajoja. Ne ovat ajaneet lukemattomat tyrannit hautaan ja monet poliitikot pois vallasta.

Jokaisella maalla on sellainen johto, jonka se ansaitsee

Maan ja sen kansan vire, energia ja arvomaailma vetävät puoleensa henkilöitä, joilla on samanlainen ajatus- ja arvomaailma. Esimerkiksi Venäjän johtoon terveen arvomaailman omaavat ihmiset eivät edes haaveile pääsevänsä. Sinne pyrkivät lähinnä konnat, koska koko valtakoneisto suorastaan löyhkää röyhkeää, rosvokoplamaista arvomaailmaa.

Suomen johtoon taas hakeutuvat henkilöt, jotka jakavat nykyjohdon arvomaailman, asenteet ja päämäärät. Nykyinen hallintokulttuurimme vetää puoleensa ihmisiä, jotka haluavat jatkaa samaa riitelyä ja puoluepolitiikan tyhjänpäiväistä kädenvääntöä. Tällainen ilmapiiri ei vedä puoleensa suuria johtajia.

On kuitenkin mahdollista, että valtaan nousee johtaja, joka saa koko maan kääntymään uuteen suuntaan. Intiassa Mahatma Gandhi ja Etelä-Afrikassa Nelson Mandela tekivät näin. Saksa oli ensimmäisen maailmansodan ja laman uuvuttamana valmis muutokseen. Hitler aisti tämän ja kommunikoi visionsa Mahti-Saksasta kansalle. Kansa seurasi häntä sokeasti, koska se jakoi saman arvomaailman.

Usein maan on mentävä polvilleen tai käytävä läpi syvä kriisi, ennen kuin se on valmis muuttamaan suuntaa. Harva maa on kyennyt tekemään tämän silloin, kun asiat ovat vielä hyvin. Voisiko Suomi olla sellainen maa?

Suuria johtajia, jotka ovat todella radikaalisti muuttaneet maansa kohtalon, on maapallolla ollut yllättävän vähän. Julius Caesar, Aleksanteri Suuri, George Washington, Napoleon, Hitler, Mao, Lenin, Martin Luther King Jr., Mahatma Gandhi ja Nelson Mandela olivat tällaisia henkilöitä. Vaikka monilla heistä oli alun perin hyvä tarkoitus, useat heistä sekoivat vallanhuumassa.

Myös yrityksillä on sellainen johto, jonka se ansaitsee. Tämän voi kääntää myös niin, että yrityksellä on sellaiset työntekijät, jotka se ansaitsee. Yrityksen johto ei lopulta valitse työntekijöitä, vaan yritys itse valitsee heidät. Me emme niinkään valitse yritystä, vaan yritys valitsee meidät. Voimakkaampi energia tekee aina valinnan.

Yleensä yrityksen energia määrää sen, kuka siellä viihtyy ja ketkä jäävät. Negatiivisen energian omaavat ihmiset tuntevat vetoa yrityksiin, joissa vallitsee heitä vastaava ilmapiiri. Yrityksen energia ja vire voi olla laiska, välinpitämätön, ahdistava, masentava, epärehellinen, tylsä, paha tai vaikea – tai vaihtoehtoisesti hyvä, innostava, vapauttava, rehellinen, hauska, luova ja harmoninen. Jos rehellinen ihminen ajautuu epärehelliseen yritykseen, hän joko lähtee sieltä pois, näivettyy sinne tai seura tekee kaltaisekseen. Meillä jokaisella on lopulta sellainen elämä, työ ja puoliso, jotka ansaitsemme.

Saamme sen, minkä ansaitsemme

Niin maana kuin yksilöinä olemme ajatustemme, asenteidemme, arvojemme ja tekojemme summa. Jokainen tekemme ja päätöksemme perustuu arvoihimme. Jos arvomaailmamme on heikko, myös valtaosa päätöksistämme ja teoistamme on heikkoja, mikä heijastuu väistämättä negatiivisesti elämäämme.

Asenteemme, arvomme ja tekemme vetävät puoleensa kaltaistaan energiaa, ihmisiä, asioita ja tapahtumia. Epärehelliset ihmiset vetävät puoleensa toisia epärehellisiä ihmisiä, joihin he eivät voi luottaa. He joutuvat elämään jatkuvassa pelossa siitä, milloin joku pettää tai puukottaa selkään. Juoppo vetää puoleensa juoppoja, saamaton saamattomia, paha pahoja, huijari huijareita, negatiivinen negatiivisia, narkomaani narkomaaneja – ja vastaavasti hyvä vetää hyviä, innokas innokkaita, myönteinen myönteisiä ja onnellinen onnellisia. Tästä syntyy nopeasti itseään ruokkiva energiakierre, joka pahenee tai paranee jokaisella kierroksella.

Suomi ei ole ajautunut nykyiseen tilaansa sattumalta tai pelkkien suhdanteiden vuoksi, vaan se on ansainnut nykyisen tilanteensa poliitikkojen ja hallitusten tekojen, arvojen ja asenteiden kautta. Suomi voisi olla se viisas maa, joka ensimmäisenä pysähtyy miettimään, mitä ja keitä se vetää puoleensa.

Menestystä vai ongelmia?

Uusia ideoita vai aina samaa vanhaa?

Suuria johtajia vai paatuneita ammattipoliitikkoja?

Rehellisiä ihmisiä vai rikollisia?

Hyvyyttä vai pahuutta?

Ulkomaista pääomaa vai laiskuutta ruokkivaa järjestelmää?

Teollisuutta vai työttömyyttä?

Rahaa vai puutetta?

Hyvinvointia vai pahoinvointia?

Suomi voi muuttaa suuntaa ja luoda aivan uudenlaisen, itseään ruokkivan menestyksen kierteen. Mutta onko meillä tarpeeksi tahtoa ja uskallusta tehdä se? Löytyykö meiltä rohkeita johtajia ja kansalaisia, jotka ovat valmiita luomaan radikaalisti uuden hallintomallin?

UAD-malli.org